

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 276/2020-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou BABIN, PETKO & partners, s. r. o., Hlavná 29, Prešov, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Vladimír Babin, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 175/2019 z 30. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 175/2019 z 30. októbra 2019 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 175/2019 z 30. októbra 2019 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu Advokátskej kancelárie BABIN, PETKO & partners, s. r. o., Hlavná 29, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 276/2020-7 z 9. júna 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 175/2019 z 30. októbra 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 16 C 70/2006 z 3. novembra 2017 bola zamietnutá žaloba sťažovateľa a ostatných 17 žalobcov, ktorou sa proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), domáhali určenia vlastníckeho práva k v žalobe bližšie

špecifikovanej nehnuteľnosti. Proti predmetnému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ spolu s ostatnými žalobcami odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 23 Co 2/2018 z 30. januára 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. O dovolaní sťažovateľa a ostatných žalobcov podanom proti rozsudku krajského súdu rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením, ktorým dovolanie ako oneskorene podané odmietol podľa § 447 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že v priebehu celého konania bol zastúpený právnym zástupcom JUDr. Vladimírom Babinom, preto boli všetky rozhodnutia súdov v konaní doručované do elektronickej schránky jeho právneho zástupcu. Rozsudok krajského súdu bol právnemu zástupcovi sťažovateľa doručovaný prostredníctvom Ústredného portálu verejnej správy Slovensko.sk (ďalej aj „ústredný portál“), pričom z výpisu z jeho elektronickej schránky je zjavné, že zásielka obsahujúca predmetný rozsudok krajského súdu bola právnemu zástupcovi sťažovateľa účinne doručená 3. marca 2019.

5. Sťažovateľovi bola na základe dožiadania poskytnutá 6. decembra 2019 zo strany ústredného portálu informácia, podľa ktorej *„Spracovanie elektronickej správy, sp. zn. 23Co/2/2018 bola prijatá na spracovanie dňa 14.2.2019 o 9:17:30 hod. Notifikačná doručka bola zaslaná dňa 14.2.2019 o 9:18:36 hod. Spracovanie po uplynutí doručovacej lehoty začalo 02.03.2019 o 00:27:19 hod. Do schránky adresáta bola uložená po uplynutí doručovacej lehoty dňa 03.03.2019 o 02:46:47 hod. Doručka bola zaslaná dňa 03.03.2019 o 04:43:16 hod. K oneskoreniu došlo kvôli technickej odstávke zo dňa 02.03.2019, kedy bolo spracovanie prerušené.“* Sťažovateľ ďalej poukazuje na mimoriadnu technickú odstávku, ktorá nastala od 2. marca 2019 do 3. marca 2019 a v dôsledku ktorej mu bol rozsudok krajského súdu účinne doručený až 3. marca 2019.

6. Sťažovateľ dôvodí, že lehota na podanie dovolania proti rozsudku krajského súdu mu uplynula 3. mája 2019, avšak najvyšší súd pri rozhodovaní o podanom dovolaní vychádzal len z údajov uvedených na elektronickej doručenke bez toho, aby zisťoval, kedy bol rozsudok krajského súdu sťažovateľovi skutočne doručený. Na základe takto nesprávne zisteného dátumu doručenia rozsudku krajského súdu dospel najvyšší súd podľa názoru sťažovateľa k nesprávnemu právnemu záveru vo vzťahu k včasnosti podaného dovolania.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Súčasne si sťažovateľ uplatnil náhradu trov konania v sume 450,30 €.

II.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

8. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie predseda najvyššieho súdu vo vyjadrení sp. zn. KP 3/2020-316 Cpj 122/2020 z 29. júla 2020 súhlasil s upustením od ústneho prejednanía ústavnej sťažnosti (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde) a uviedol, že k sťažovateľom namietanej vade sa nevie vyjadriť, pretože nedisponuje kompletným súdnym spisom.

9. Oznámeniami č. k. I. ÚS 276/2020-12 – 17 z 25. júna 2020 ústavný súd upovedomil všetkých žalobcov a žalovaného v súdnom konaní ako zúčastnené osoby o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie a umožnil im vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia upovedomenia. Ústavný súd konštatuje, že žiadna zo zúčastnených osôb možnosť vyjadriť sa v lehote stanovenej ústavným súdom ani do samotného rozhodnutia ústavného súdu nevyužila.

10. Sťažovateľ v replike z 28. septembra 2020 doručenej ústavnému súdu 29. septembra 2020 zotrval na dôvodoch podanej ústavnej sťažnosti a súčasne súhlasil s upustením od jej ústneho prejednaní.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o ústavných sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou

ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

15. V súvislosti s tým ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prvej vety každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

18. Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

19. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo jeho dovolanie odmietnuté ako oneskorene podané, došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ argumentuje, že v dôsledku technickej poruchy (odstávky) na ústrednom portáli verejnej správy bola po uplynutí uloženej lehoty doručená do elektronickej schránky jeho právneho zástupcu až 3. marca 2019 správa, ktorej obsahom bol predmetný rozsudok krajského súdu. Z tohto dôvodu je sťažovateľ presvedčený, že posledným dňom zákonnej dvojmesačnej lehoty na podanie dovolania bol 3. máj 2019, a nie 2. máj 2019, ako to v napadnutom uznesení nesprávne uvádza najvyšší súd.

20. Ústavný súd vo vzťahu k predostretej sťažnostnej argumentácii obsiahnutej v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04)]. Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodné záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho

konania vyplývajúcej z čl. 6 ods. 1 dohovoru v súlade s judikatúrou EŠĽP (III. ÚS 560/2015).

21. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci, má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné (II. ÚS 153/2018). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

22. Európsky súd pre ľudské práva interpretoval právo na prístup k súdu v rámci svojej rozhodovacej činnosti tak, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručuje každému právo na to, aby svoju vec týkajúcu sa civilných práv a záväzkov mohol predložiť súdu, pričom v tomto smere predmetné ustanovenie zakotvuje „právo na súd“, kde je právo na prístup k súdu, teda právo zahájiť konanie pred súdmi v civilných veciach, len jedným z jeho aspektov. K nemu (k právu na prístup k súdu) sa následne pridávajú záruky predpísané čl. 6 ods. 1 dohovoru vzťahujúce sa na organizáciu a zloženie súdu a na priebeh konania. Toto celé tvorí právo na spravodlivý proces (rozhodnutie EŠĽP vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, č. 4451/70).

23. Ústavný súd pre komplexnejšie posúdenie danej veci považuje za vhodné poukázať v ďalších bodoch tohto nálezu i na relevantné zákonné ustanovenia vzťahujúce sa na danú vec sťažovateľa.

24. Podľa § 121 ods. 1 CSP lehota podľa tohto zákona môže byť určená podľa hodín, dní, týždňov, mesiacov a rokov.

25. Podľa § 121 ods. 3 CSP lehoty určené podľa týždňov, mesiacov alebo rokov sa končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď nastala skutočnosť určujúca začiatok lehoty; ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca.

26. Podľa § 121 ods. 5 CSP lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť; to platí aj vtedy, ak je podanie urobené elektronickými prostriedkami doručené súdu mimo pracovného času.

27. Podľa § 427 ods. 1 CSP dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

28. Podľa § 29 ods. 3 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“) doručením do vlastných rúk sa na účely elektronického doručovania rozumie doručenie, pri ktorom sa vyžaduje potvrdenie doručenia zo strany adresáta alebo osoby, ktorej je podľa osobitných predpisov možné doručovať namiesto adresáta (ďalej len „prijímateľ“), formou elektronickej doručky odoslanej odosielateľovi.

29. Podľa § 30 ods. 1 zákona o e-Governmente elektronicou doručenkou sa rozumie elektronický dokument obsahujúci údaj o dni, hodine, minúte a sekunde elektronického doručenia, identifikátor osoby prijímateľa, identifikátor osoby odosielateľa a identifikáciu elektronickej úradnej správy a elektronických dokumentov, ktoré sa elektronicke doručujú; identifikácia elektronickej úradnej správy a elektronických dokumentov musí zabezpečiť vytvorenie logickej väzby na túto správu a dokumenty, ktoré obsahuje.

30. Podľa § 30 ods. 2 zákona o e-Governmente ak je adresátom orgán verejnej moci, elektronicú doručku vytvára a potvrdzuje tento orgán prostredníctvom funkcie

elektronickej podateľne. Ak adresátom nie je orgán verejnej moci, elektronickú doručku vytvára automatizovaným spôsobom modul elektronického doručovania a správca modulu elektronických schránok prostredníctvom modulu elektronických schránok zabezpečuje, aby ju mal prijímateľ pri preberaní doručovaného elektronického dokumentu vždy pred jeho sprístupnením k dispozícii a bol povinný ju potvrdiť.

31. Podľa § 30 ods. 3 zákona o e-Governmente prijímateľ potvrdzuje elektronickú doručku prostredníctvom funkcie určenej na tento účel.

32. Podľa § 30 ods. 4 zákona o e-Governmente elektronická doručka sa zasiela do elektronickej schránky odosielateľa príslušnej elektronickej úradnej správy, ktorej doručenie elektronická doručka potvrdzuje, a to aj, ak táto elektronická schránka nie je aktivovaná; to neplatí, ak odosielateľ nie je známy alebo ak nemá zriadenú elektronickú schránku.

33. Podľa § 30 ods. 5 zákona o e-Governmente údaje uvedené v elektronickej doručke, ktorá bola potvrdená podľa odseku 3, sa považujú za pravdivé, kým nie je preukázaný opak.

34. Podľa § 32 ods. 1 zákona o e-Governmente uložením elektronickej úradnej správy sa rozumie okamih, odkedy je elektronická úradná správa objektívne dostupná prijímateľovi v elektronickej schránke adresáta.

35. Podľa § 32 ods. 2 zákona o e-Governmente úložnou lehotou na účely tohto zákona je lehota, počas ktorej je uložená elektronická úradná správa považovaná za nedoručenú. Úložná lehota je 15 dní odo dňa nasledujúceho po dni uloženia elektronickej úradnej správy, ak osobitný predpis neustanovuje inú lehotu.

36. Podľa § 32 ods. 4 zákona o e-Governmente ak sa elektronicky doručuje do vlastných rúk, prijímateľ je povinný potvrdiť doručenie elektronickej úradnej správy formou elektronickej doručky; potvrdenie doručenia je podmienkou sprístupnenia obsahu

elektronickej úradnej správy prijímateľovi v jeho elektronickej schránke. Elektronická úradná správa sa sprístupní v momente potvrdenia doručenia.

37. Podľa § 32 ods. 5 písm. b) zákona o e-Governmente elektronická úradná správa, vrátane všetkých elektronických dokumentov, sa považuje za doručení, ak nie je adresátom orgán verejnej moci a doručuje sa do vlastných rúk, dňom, hodinou, minútou a sekundou uvedenými na elektronickej doručenke alebo márnym uplynutím úložnej lehoty podľa toho, ktorá skutočnosť nastane skôr, a to aj vtedy, ak sa adresát o tom nedozvedel.

38. Ťažisková argumentácia sťažovateľa je v danom prípade založená na námietke týkajúcej sa nesprávneho posúdenia včasnosti jeho dovolania podaného proti rozsudku krajského súdu. Z obsahu napadnutého uznesenia je pritom zrejmé, že najvyšší súd pri posudzovaní dodržania lehoty na podanie dovolania vychádzal z predkladacej správy vyhotovenej okresným súdom (v súdnom spise na č. 1. 1060, pozn.), v ktorej okresný súd označil dovolanie sťažovateľa z 3. mája 2019 ako podané po zákonnej lehote, pretože rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 2. marca 2019. Rovnako aj na elektronickej doručenke, ktorú si ústavný súd vyžiadal z okresného súdu, je ako dátum doručenia rozsudku krajského súdu právnomu zástupcovi sťažovateľa uvedený 2. marec 2019.

39. V tomto smere je potrebné poukázať na mimoriadny význam doručenia ako procesného úkonu súdu, pretože na tento okamih sa okrem iného viaže aj začatie plynutia lehoty na podanie opravného prostriedku (odvolania podľa § 365 CSP alebo dovolania podľa § 427 CSP). Obzvlášť doručovanie súdnych rozhodnutí o veci samej je nevyhnutným predpokladom právoplatného skončenia veci, prípadne i vykonateľnosti súdneho rozhodnutia (ak je rozhodnutie vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť). Doručovanie taktiež ovplyvňuje skúmanie procesných podmienok základného konania, odvolacieho konania, ako aj konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Právna úprava doručovania preto plne rešpektuje záujmy účastníkov konania a nevyhnutnosť ich úplného a účinného informovania prostredníctvom tohto procesnoprávneho úkonu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 190/2009).

39.1 Doručenie písomností určených do vlastných rúk sa preukazuje doručenkou, ktorej Civilný sporový poriadok explicitne priznáva status verejnej listiny (§ 111 CSP). Vychádza sa teda z domnienky, že doručenka potvrdzuje pravdivosť údajov v nej uvedených, pokiaľ nie je preukázaný opak. Rovnako je potrebné nahliadať aj na elektronickú doručenkú, pri ktorej sa v zmysle citovaného § 32 ods. 5 zákona o e-Governmente vyžaduje aj potvrdenie prijímateľom elektronickej správy.

39.2 Prezumpcia správnosti údajov uvedených vo verejnej listine je však vyvrátiteľná, čo znamená, že umožňuje osobe, na ktorú dopadajú dôsledky s tým spojené, vyvrátiť pravdivosť informácii v nej obsiahnutých. Ak účastník (strana) popiera správnosť údajov uvedených v doručenke, ktoré sa týkajú postupu doručovania, musí navrhnúť dôkaz, ktorý preukáže, že obsah listiny nezodpovedá skutočnosti, resp. je nepravdivý. Predpokladom vyvrátenia prezumpcie správnosti je teda podanie takého dôkazu, na základe ktorého a hodnotením ktorého súd dospeje k záveru, že je prakticky vylúčené, aby nastali skutočnosti alebo prebehli skutkové deje, ktoré vyplývajú z obsahu verejnej listiny. Nestačí teda iba spochybnenie skutkových údajov obsiahnutých v listine, ale musí byť podaný jednoznačný plný dôkaz o tom, že tieto údaje nezodpovedajú skutočnosti a sú teda nepravdivé. Ak niekto popiera pravdivosť toho, čo sa vo verejnej listine osvedčuje alebo potvrdzuje, musí svoje tvrdenie preukázať, t. j. musí v tomto smere ponúknuť aj dôkazy, teda má dôkazné bremeno (k tomu pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C.H. Beck, 2016, 1540 s. ISBN 978-80-7400-629-6, s. 405 – 406.).

40. Sťažovateľ k ústavnej sťažnosti na preukázanie skutočností spochybňujúcich správnosť údajov uvedených na elektronickej doručenke pripojil ako dôkaz vyjadrenie ústredného portálu verejnej správy označené ako „*informácia k požiadavke UPVS č. 28886*“ a taktiež snímku obrazovky (tzv. screenshot) zobrazujúcu elektronickú schránku jeho právneho zástupcu, z ktorých vyplýva, že elektronická správa odoslaná okresným súdom, ktorej obsahom bol rozsudok krajského súdu, bola do elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľa preukázateľne uložená 14. februára 2019 o 9.17 h. Týmto okamihom uloženia sa teda elektronická správa stala objektívne prístupnou v elektronickej schránke adresáta, o čom bol právny zástupca sťažovateľa bezprostredne (o 9.18 h)

vyrozmeneý aj notifikačnou doručenkou. Úložná pätnásťdňová lehota na prevzatie elektronickej správy začala právnomu zástupcovi sťažovateľa plynúť odo dňa nasledujúceho po dni uloženia elektronickej správy (t. j. od 15. februára 2020), počas ktorej sa považovala za nedoručenú. Po márnom uplynutí úložnej lehoty (2. marca 2019), počas ktorej si právny zástupca sťažovateľa úradnú správu okresného súdu neprevzal, došlo automaticky v rovnaký deň, t. j. 2. marca 2019 k otvoreniu elektronickej doručenky, čo potvrdzuje aj sťažovateľom predložené vyjadrenie ústredného portálu verejnej správy, podľa ktorého 2. marca 2019 o 00.27 h začalo spracovanie „*po uplynutí doručovacej lehoty*“. V dôsledku technickej odstávky systému však bolo spracovanie prerušené a obsah elektronickej úradnej správy (rozsudok krajského súdu) tak bol právnomu zástupcovi sťažovateľa prístupný až 3. marca 2019 o 2.46 h.

41. Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľovi síce 2. marca 2019 márne uplynula úložná lehota, počas ktorej mu bola elektronickej úradnej správy (obsahujúca rozsudok krajského súdu) objektívne prístupná a v tomto momente by sa táto mala v zmysle § 32 ods. 5 písm. b) zákona o e-Governmente považovať za doručenú, avšak ak obsah takej správy nebol sťažovateľovi ako adresátovi v danom okamihu aj skutočne prístupný v dôsledku okolností, ktoré neboli spôsobené sťažovateľom, ale nedostatkami v rámci elektronickej doručovacieho systému (napríklad technickou odstávkou systému, ako tomu bolo v prípade sťažovateľa), nie je také doručenie elektronickej správy možné považovať za účinné, preto ani nenastávajú právne dôsledky s ním spojené.

41.1 Ústavný súd totiž nepovažuje za spravodlivé, aby technické zlyhania či iné nedostatky v rámci štátom spravovaného informačného systému elektronickej doručovania (v tomto prípade Ústredného portálu verejnej správy Slovensko.sk) išli na ťarchu účastníka konania, ktorý sa oprávnenne spolieha na to, že v prípade využitia tohto informačného systému nebude niesť zodpovednosť za skutočnosti, ktoré v jeho vnútri nastali a ktoré nedokáže objektívne ovplyvniť (obdobne nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 1911/11 z 29. 3. 2011). Navyše je nevyhnutné podotknúť, že v danom prípade bolo využitie ústredného portálu povinné (§ 821 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

42. Za účinné doručenie je pritom potrebné považovať okamih, keď sa písomnosť dostane do sféry adresáta, a teda ten má objektívnu možnosť oboznámiť sa s jej obsahom bez ohľadu na to, či tak i skutočne urobí. Vzhľadom na to, že v prerokúvanej veci mal sťažovateľ po uplynutí úložnej lehoty reálnu možnosť oboznámiť sa s obsahom a dôvodmi rozsudku krajského súdu preukázateľne až 3. marca 2019 (dňom sprístupnenia rozsudku v elektronickej schránke právneho zástupcu sťažovateľa), dospel ústavný súd k záveru, že ak sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie elektronickými prostriedkami 3. mája 2019, urobil tak včas (§ 427 ods. 1 CSP v spojení s § 121 ods. 3 CSP). Odmietnutím dovolania sťažovateľa z dôvodu jeho oneskoreného podania tak najvyšší súd nerešpektoval ústavnoprávnu požiadavku zákazu odmietnutia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*) a napadnutým uznesením zasiahol do základného práva sťažovateľa na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež do jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto v bode 1 výrokovej časti nálezu vyslovil porušenie týchto práv sťažovateľa.

43. V danom prípade sú podľa názoru ústavného súdu splnené podmienky aj na jeho kasačný zásah, preto podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

44. V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (§ 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho dorúčením (§ 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

45. Úlohou najvyššieho súdu bude po vrátení veci opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa, rešpektujúc pritom právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí.

V.

Trovy konania

46. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

47. Sťažovateľ si v konaní uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (príprava a prevzatie právneho zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti).

48. Ústavný súd v súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde preto rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

49. Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

50. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o náhrade trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, a sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia celkom za dva úkony právnej služby (1. prevzatie a prípravu právneho zastúpenia, 2. podanie ústavnej sťažnosti) á 177 € a 2 x režijný paušál á 10,62 € v súlade s § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky, čo spolu predstavuje sumu 375,24 €, ktorú ústavný súd zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 75,05 €, ktorej platiteľom je právny zástupca sťažovateľa (§ 18 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje 450,29 €.

51. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

52. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkom konania pred ústavným súdom (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu